

ספר עובר לסוחר – קיצור עניני הלכות משא ומתן השייכים לכל אדם

מדה ומשקל

(יא) אסור לחסור מהמדה או מהמשקל בכל דבר שמודד או שוקל בין לישראל בין לעכו"ם ואפילו בשיעור כל שהוא, וכל אשר יראת ה' בלבו מוסיף לחברו מעט.

(יב) אסור לאדם להשהות אצלו מדה חסרה אפילו שאינו מודד בה. ואם יש מנהג בעיר שאין מודדים אלא במדה הרשומה ברושם הידועה וזו אינה רשומה, מותר להשהות.

(יג) אסור לשנות מהמדה ומהמשקל המסויימים וכן על דרכי המדידה שהסכימו עליהם בני המדינה.

אונאה

(יד) אסור להונות בין במקחו בין בממכרו, דהיינו לקנות בפחות או למכור ביותר בהפרש של $\frac{1}{6}$ (16.66%) ומעלה משער השוק. ויש להסתפק אם מותר להונות בשיעור פחות מזה וירא שמים יצא ידי שניהם, דהיינו אם נתאנה פחות משתות אינו מהדר אחר מאנהו לומר לו אינך יוצא ידי שמים כי לא ידעתי מזה ולא מחלתי אותו החזירהו לי, ואם אירע שאינה הוא לחבירו פחות משתות יחזירנה להמתאנה.

(טו) איסור אונאה שייך גם כן בשכירות, בשטרות, ובקרקעות. ואפילו כשהוא נתאנה באיזה מקח אסור לו להונות אחרים בו. וכשם שיש אונאה להדיוט כך יש אונאה לתגר אע"פ שהוא בקי.

(טז) מוכר שאמר ללוקח חפץ זה שאני נותן לך במאתים יודע אני שאינו שוה אלא מאה על מנת שאין לך עלי אונאה אני מוכר לך, אין לו עליו אונאה. וכן לוקח שאמר למוכר חפץ זה שאני לקוח ממך במאה יודע אני ששוה מאתים, על מנת שאין לך עלי אונאה אני לוקח ממך, אין לו עליו אונאה.

(יז) במקום דאיכא בית דין שכל המוכרים שומעים לקולם היה בית דין משגיח שלא ירויח הסוחרים יותר מ-20% בדברים שיש בהם חיי נפש כגון יינות, שמנים, וסלתות. ובמכשירי אוכל נפש כמו כמון ופלפלין (מיני תבלין) מותר להרויח עד 100%, ובדברים שאינן אוכל נפש כלל מותר להרויח בהן כמה שירצה אפילו כפלי כפלים (וכמובן שהכל מדובר באופן שאין בו איסור אונאה). אבל אם אין משגיחין על זה (ויש בין המוכרים עכו"ם או ישראלים שאינם שומעים לדברי הבית דין) וכל אחד מוכר ומשתכר כמו שירצה אף הירא את דבר ה' אין צריך ליזהר בזה.